

18.1.2012

B7-0006/2012 }
B7-0008/2012 }
B7-0009/2012 }
B7-0010/2012 }
B7-0013/2012 } RC1

YHTEINEN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

työjärjestyksen 115 artiklan 5 kohdan mukaisesti

joka korvaa seuraavat poliittisten ryhmien jättämät päätöslauselmaesitykset:

PPE (B7-0006/2012)
ALDE (B7-0008/2012)
Verts/ALE (B7-0009/2012)
S&D (B7-0010/2012)
GUE/NGL (B7-0013/2012)

epätasapainosta elintarvikeketjussa

Maria do Céu Patrão Neves, Esther Herranz García, Albert Deß

PPE-ryhmän puolesta

Luis Manuel Capoulas Santos, Paolo De Castro, Luís Paulo Alves

S&D-ryhmän puolesta

George Lyon

ALDE-ryhmän puolesta

José Bové

Verts/ALE-ryhmän puolesta

Alfreds Rubiks, Patrick Le Hyaric

GUE/NGL-ryhmän puolesta

Rolandas Paksas

RC\889435FI.doc

PE479.443v01-00 }
PE479.445v01-00 }
PE479.446v01-00 }
PE479.447v01-00 }
PE479.450v01-00 } RC1

Euroopan parlamentin päätöslauselma epätasapainosta elintarvikeketjussa

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon 8. heinäkuuta 2010 antamansa päätöslauselman YMP:n tulevaisuudesta vuoden 2013 jälkeen¹, 18. tammikuuta 2011 antamansa päätöslauselman maatalouden tunnustamisesta strategiseksi alaksi elintarviketurvan yhteydessä², 23. kesäkuuta 2011 antamansa päätöslauselman yhteisestä maatalouspolitiikasta vuoteen 2020: Ruoka, luonnonvarat ja alueiden käyttö – miten hallita tulevat haasteet?³ ja 5. heinäkuuta 2011 antamansa päätöslauselman kaupan ja jakelun alan tehokkuuden ja oikeudenmukaisuuden lisäämisestä⁴,
- ottaa huomioon komission tiedonannon "Toimivampi elintarvikeketju Eurooppaan" (COM(2009)0591) ja tiedonantoon liitetyt valmisteluasiakirjat sekä 7. syyskuuta 2010 antamansa päätöslauselman kohtuullisen tulotason takaamisesta viljelijöille ja elintarvikeketjun toimivuuden parantamisesta Euroopassa⁵ ja 19. tammikuuta 2012 antamansa päätöslauselman maatilojen tuotantopanosten toimitusketjusta⁶,
- ottaa huomioon kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta annetun direktiivin 2011/7/EU⁷,
- ottaa huomioon elintarvikeketjun toiminnan parantamista käsittelevän korkean tason foorumin perustamisesta 30. heinäkuuta 2010 annetun komission päätöksen (2010/C 210/03),
- ottaa huomioon elintarviketeollisuuden kilpailukykyä käsittelevän korkean tason työryhmän 17. maaliskuuta 2009 antamat lopulliset suositukset sekä 29. maaliskuuta 2010 annetut päätelmät elintarvikeketjun toimivuuden parantamisesta Euroopassa,
- ottaa huomioon Eurostatin tiedot maatalouden tuotantovälineiden hintaindekseistä (tuotantopanostuskustannukset) ja maataloustuotteiden hintaindekseistä (tuottajahinnat)⁸,
- ottaa huomioon 19. helmikuuta 2008 hyväksymänsä kannanoton Euroopan unionissa toimivilla suurilla supermarketeilla olevan aseman väärinkäytön tutkimiseen ja tilanteen korjaamiseen⁹ sekä 26. maaliskuuta 2009 antamansa päätöslauselman elintarvikkeiden hinnoista Euroopassa¹⁰,

¹ Hyväksytyt tekstit, P7_TA(2010)0286.

² Hyväksytyt tekstit, P7_TA(2011)0006.

³ Hyväksytyt tekstit, P7_TA(2011)0297.

⁴ Hyväksytyt tekstit, P7_TA_PROV(2011)0307.

⁵ Hyväksytyt tekstit, P7_TA(2010)0302.

⁶ A7-0421/2011.

⁷ EUVL L 48, 23.2.2011, s. 1.

⁸ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database.

⁹ Hyväksytyt tekstit, P6_TA(2008)0054.

¹⁰ Hyväksytyt tekstit, P6_TA(2009)0191.

- ottaa huomioon vuonna 2008 julkaistun Yhteisen tutkimuskeskuksen (YTK) raportin "Low input farming systems: an opportunity to develop sustainable agriculture"¹
  - ottaa huomioon oikeutta ruokaan käsittelevän Yhdistyneiden kansakuntien erityisraportoijan raportin "Agribusiness and the right to food",
  - ottaa huomioon työjärjestyksen 115 artiklan 5 kohdan,
- A. ottaa huomioon, että toimivampaa elintarvikeketjua käsittelevässä komission tiedonannossa (COM(2009)0591) osoitettiin neuvotteluvoiman jakautuneen merkittävällä tavalla epätasapainoisesti, mikä on johtanut hyvän kauppataivan vastaisiin käytäntöihin kuten maksuviivästyksiin, sopimusten yksipuolisiin muutoksiin, kohtuuttomiin sopimusehtoihin ja markkinoillepääsyn rajoittamiseen, ja toteaa, että seurauksena on myös ollut puutteita hinnanmuodostusta koskevissa tiedoissa, voittomarginaalien epätasainen jakautuminen elintarvikeketjussa ja toimittajien tai ostajien markkina-aseman väärinkäyttö esimerkiksi siten, että on muodostettu kartelleja, pidetty jälleenmyyntihinnat samalla tasolla ja muodostettu ostoliittymiä;
- B. toteaa, että erittäin suurien vähittäismyyjien keskittymisaste Euroopan unionissa vaikuttaa tuottajiin ja muihin tavarantoimittajiin, sillä se lisää sopimuspuolten neuvotteluvoiman eroja entisestään; ottaa huomioon, että maataloustuottajien ja jalostajien neuvotteluvoima hintatasojen osalta heikkenee vähitellen arvoketjussa alkutuotannosta jalostuksen kautta aina loppukuluttajalle asti; katsoo, että liiallinen keskittyminen johtaa tuotevalikoiman monipuolisuuden, kulttuuriperinnön, vähittäismyymälöiden, työpaikkojen ja elinkeinojen vähenemiseen;
- C. ottaa huomioon, että maanviljelijöiden tulot heikkenevät entisestään ja kuluttajien tuotteista maksamat hinnat eivät vastaa maanviljelijöiden tuotantohintoja, mikä uhkaa viljelijöiden kykyä investoida ja innovoida ja saattaa johtaa siihen, että monet heistä päättävät lopettaa toimintansa;
- D. ottaa huomioon, että neuvotteluvoiman heikkeneminen, tuotantokustannusten kasvu ja se, että näitä kustannuksia on mahdotonta saada takaisin elintarvikeketjussa, saattaa vaarantaa maatilojen elinkelpoisuuden ja siten heikentää jäsenvaltioiden pitkän aikavälin tuotantomahdollisuuksia ja pahentaa niiden riippuvuutta ulkopuolisista markkinoista;
- E. ottaa huomioon, että tasapainoiset liiketoimintasuhteet eivät ainoastaan parantaisi elintarviketuotantoketjun toimintaa, vaan ne hyödyttäisivät myös sekä viljelijöitä lisäämällä kilpailua että viime kädessä myös kuluttajia;
- F. ottaa huomioon, että elintarvikkeiden ja hyödykkeiden viimeaikaiset hintavaihtelut ovat aiheuttaneet vakavaa huolta eurooppalaisten ja maailmanlaajuisten elintarvikeketjujen toiminnasta ja ovat lisänneet maataloustulojen ja viljelijöiden pitkän aikavälin investointien epävarmuutta;
- G. ottaa huomioon, että edes kuluttajat eivät hyödy alhaisista tuotantokustannuksista, mikä

¹ http://agrienv.jrc.ec.europa.eu/publications/pdfs/LIFS_final.pdf

johtuu maanviljelijöiden neuvotteluvoiman asteittaisesta heikkenemisestä elintarvikeketjussa, erityisesti pitäen mielessä, että usein laatuvaatimuksia, työntekijöiden oikeuksia ja ympäristöä ja eläinten hyvinvointia koskevia normeja – joita eurooppalaisten viljelijöiden on noudatettava – ei sovelleta tuotuihin maataloustuotteisiin samalla tavoin;

- H. toteaa, että eri jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten mukaan elintarvikeketjun epätasapaino näkyy erityisen selvästi neljällä avainalalla: sopimusehtojen yksipuolinen määrääminen, alennuskäytännöt, seuraamukset ja maksuehdot;
1. korostaa, että elintarvikeketjun epätasapainoa koskevalla ongelmalla on selkeä unionin laajuinen ulottuvuus, joka edellyttää erityistä unionin laajuista ratkaisua, kun otetaan huomioon elintarvikeketjun strateginen merkitys unionissa; palauttaa mieliin, että elintarvikeketjun, maatalouden, elintarviketeollisuuden ja jakelualan osuus EU:n kokonaistyöllisyydestä on seitsemän prosenttia ja sen arvo on 1 400 miljardia euroa vuodessa, mikä on enemmän kuin millään muulla tuotannonalalla EU:ssa, ja panee merkille, että elintarvikeketjusta peräisin oleva maataloustuotteiden lisäarvon osuus on vuosina 1995–2005 pudonnut 31 prosentista 24 prosenttiin 25 jäsenvaltion EU:ssa;
  2. kiinnittää huomiota elintarvikeketjun toiminnan parantamista käsittelevän korkean tason foorumin käynnissä oleviin toimiin ja erityisesti sen yritysten väliseen ryhmään; pyytää, että Euroopan parlamentille toimitetaan virallisesti ja säännöllisesti tilannekatsaus toteutetuista toimenpiteistä sekä tehdyistä päätöksistä;
  3. tukee elintarvikeketjun toiminnan parantamista käsittelevän korkean tason foorumin yritysten välisiä sopimuskäytäntöjä käsittelevän asiantuntijaryhmän tekemää erinomaista työtä erityisesti sen pyrkiessä määrittelemään, luetteloimaan ja arvioimaan tilastotietojen ja konkreettisten esimerkkien perusteella, mikä on selvästi hyvän tavan vastainen kaupallinen käytäntö; kehottaa tukemaan voimakkaasti aloitteita, joilla edistetään vuoropuhelua osapuolten välillä tästä kysymyksestä; pitää myönteisenä, että sidosryhmät ovat sopineet hyvien käytäntöjen valvomisen periaatteista, jotka esiteltiin korkean tason foorumille 29. marraskuuta 2011, ja kehottaa sidosryhmiä toteuttamaan toimia periaatteiden panemiseksi täytäntöön;
  4. pyytää komissiota ehdottamaan – tarvittaessa ja markkinoiden moitteetonta toimintaa vääristämättä – järeää yhteisön lainsäädäntöä, jotta voidaan varmistaa elintarvikkeiden tuottajien, toimittajien ja jakelijoiden oikeudenmukaiset ja avoimet suhteet ja panna asianmukaisesti täytäntöön jo voimassa olevat säännöt, varsinkin kun Eurostatin uusimpien maataloustulotilastojen mukaan maatalojen tulot ovat vuodesta 2009 laskeneet 11,6 prosenttia EU:n tasolla samalla kun EU:n viljelijöiden tuotantopanostuskustannusten kokonaissumma nousi keskimäärin liki 40 prosenttia vuosien 2000 ja 2010 välisenä aikana;
  5. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita jatkamaan pikaisesti elintarvikeketjun voittojen epäoikeudenmukaista jakautumista koskevan ongelman käsittelyä erityisesti viljelijöiden asianmukaiset tulot huomioon ottaen; tunnustaa, että kestävien tuotantojärjestelmien edistämiseksi viljelijöille on korvattava tällä alalla tehdyt investoinnit ja sitoumukset; korostaa, että keskinäisten riitojen tilalle on saatava vakiinnutettua yhteistyösuhteet;

- 6 huomauttaa, että maatalouspolitiikan avulla on huolehdittava siitä, että pienet ja keski-suuret maatalousyritykset, mukaan lukien perhetilat, voivat saada kohtuullisen toimeentulon, tuottaa riittävän hyvänlaatuisia ja tarpeellisen määrän elintarvikkeita kuluttajille kohtuulliseen hintaan, luoda työpaikkoja, edistää maaseudun kehitystä sekä huolehtia ympäristön suojelusta ja kestävydestä;
7. katsoo, että jäsenvaltioiden olisi aktiivisesti oltava mukana tukemassa olemassa olevia ja perustamassa uusia kuulemisfoorumeja, joissa elintarvikeketjun toimijat ovat asianmukaisesti edustettuina, jotta voidaan edistää vuoropuhelua ja laatia ohjeita entistä oikeudenmukaisempien ja tasapainoisempien suhteiden kehittämiseksi; toteaa, että tällaisten virallisten kuulemisten avulla voidaan suojella tuottajia ja tavarantoimittajia sekä välttää jakelualan vastatoimenpiteet;
8. kehottaa kansallisia ja eurooppalaisia kilpailuviranomaisia sekä muita tuotantoon ja kaupankäyntiin liittyviä sääntelyviranomaisia ryhtymään toimenpiteisiin hallitsevassa asemassa olevien tukku- ja vähittäismyyjien sellaisia kohtuuttomia ostokäytäntöjä vastaan, jotka asettavat viljelijät äärimmäisen epätasa-arvoiseen neuvotteluasemaan;
9. pyytää painokkaasti, että kohtuuttomat ja epäoikeudenmukaiset käytännöt määritellään selkeästi, tiukasti ja puolueettomasti ja että käsitteiden määritelmiä tiukennetaan ja että ne rajataan entistä selkeämmin, kuten komissiolle kaupan ja jakelun alan tehokkuuden ja oikeudenmukaisuuden lisäämisestä annetussa päätöslauselmassa osoitetussa valtuutuksessa esitettiin, jotta käytäntöihin voidaan soveltaa erityissääntelyä, valvontaa ja objektiivisia seuraamuksia;
10. korostaa seuraavaa avointa luetteloa käytännöistä, joista tuottajat ovat olleet huolissaan elintarvikeketjun toimivuuden osalta:
  - I) vähittäismyyjien markkinoillepääsy:
    - i) neuvotteluihin pääsemiseksi vaadittavat ennakkomaksut
    - ii) valikoimaan ottamista koskevat maksut
    - iii) aloitusmaksut
    - iv) hyllytilan hinnoittelu
    - v) pakolliset alennuskampanjat
    - vi) maksuviivästykset
    - vii) hinnoittelu
    - viii) etuasiakasta koskeva lauseke
  - II) kohtuuttomat sopimusehdot tai sopimusehtojen yksipuoliset muutokset:
    - i) sopimusehtojen yksipuoliset ja takautuvat muutokset
    - ii) yksipuoliset sopimusrikkomukset
    - iii) yksinoikeutta koskevat lausekkeet tai maksut
    - iv) "pakollisen" maksun periminen yksityisten tuotemerkkien kohdalla
    - v) vakiosopimusmallien pakollinen käyttö
    - vi) vastatoimenpiteet
    - vii) kirjoittamattomat sopimukset
    - viii) marginaalin takaisinperiminen

- ix) kokonaisalennukset
- x) maksuviivästykset
- xi) maksun periminen jätteen käsittelystä tai loppusijoituksesta
- xii) konsernin ostot tai yhteisneuvottelut
- xiii) käännteishuutokaupat
- xiv) epärealistiset toimitusehdot
- xv) pakollinen (tietyn) pakkaustoimittajan tai -materiaalin käyttö
- xvi) pakollinen (tietyn) logistisen järjestelmän tai toimijan käyttö
- xvii) maksut alennuskampanjoiden kattamiseksi (kun niistä ei ole aiemmin sovittu)
- xviii) alennuskampanjaan tarkoitetun tuotteen ylisuuret tilaukset
- xix) maksun periminen siitä, ettei tiettyjä myyntimääriä saavuteta
- xx) lisäalennuksen määrääminen tavarantoimittajille tietyn määrän ylittävästä myynnistä
- xxi) tuotteiden yksipuolinen poistaminen myymälöiden hyllyiltä
- xxii) vaatimus, että (myymättömät) tavarat voidaan palauttaa ehdoitta
- xxiii) tuotteiden häviämiseen tai tuotevarkauksiin liittyvien kustannusten periminen tavarantoimittajilta
- xxiv) asiakkaiden valitukseen liittyvien kohtuuttomien kustannusten periminen tavarantoimittajilta;

11. toteaa, että näiden käytäntöjen torjumiseksi tehokkaasti on laadittava kehys käynnistämällä ensin koko alan kattava selvitys käyttämällä hallinnollisia tai oikeudellisia keinoja ja ottamalla tämän jälkeen käyttöön jäsenvaltioiden hallinnoima ja komission koordinoima arviointi- ja seurantajärjestelmä sekä varoittavia seuraamuksia, joita sovelletaan tehokkaasti ja oikea-aikaisesti;
12. pyytää sopimusehtojen ja vääristävien kaupallisten menettelyjen osalta ottamaan käyttöön aiempaa parempia välineitä sen varmistamiseksi, että maksumääräaikoja noudatetaan ottaen huomioon maksuviivästyksiä koskevan direktiivin säännökset, sekä ottamaan tarvittaessa käyttöön uusia välineitä, jotta aika, joka toimituksesta kuluu siihen, että tavarantoimittajat tosiasiallisesti saavat maksun, olisi mahdollisimman lyhyt ja yhdenmukaistettu unionin tasolla; korostaa tässä yhteydessä, että ratkaisuja kaivataan kipeästi, jotta voidaan puuttua pilaantuvien ja vain lyhyen aikaa säilyvien tuotteiden valmistajien erityisiin ongelmiin, sillä heillä on pahoja kassavirtaongelmia;
13. panee merkille YMP:n uudistamiseen tähtääviin komission ehdotusluonnoksiin sisältyvät toimenpiteet, joilla on tarkoitus vahvistaa maanviljelijöiden asemaa elintarvikeketjussa tukemalla tuottajajärjestöjä ja toimialakohtaisia järjestöjä ja edistämällä paikallisten tuotteiden markkinoiden kaltaisia lyhyitä ketjuja tuottajien ja kuluttajien välillä; katsoo, että viljelijöiden aseman vahvistaminen sisäistä organisaatiota parantamalla ja toimimalla aiempaa ammattimaisemmin edistää sen varmistamista, että he saavat oikeudenmukaisemman osuuden lisäarvosta;
14. suhtautuu myönteisesti komission suositukseen jäsenvaltioiden välisestä yhteistyöstä, kun on kyse sopimuskäytäntöjen ilmoittamisesta sekä vakioehtoisten sopimusten laatimisesta koskevien parhaiden käytäntöjen vaihtamisesta;

15. kehottaa komissiota parantamaan eurooppalaista elintarvikkeiden hintojen seurantavälinettä ja kehittämään helppokäyttöisen, selkeän ja monikielisen rajapinnan, jossa kuluttajat ja sidosryhmät voivat vertailla peruselintarvikkeiden hintoja tietyissä jäsenvaltioissa ja eri jäsenvaltioiden välillä elintarvikeketjun jokaisella tasolla ja jossa otetaan myös huomioon elinkustannusten erot jäsenvaltioiden välillä;
16. kehottaa komissiota selkiyttämään kilpailusääntöjen soveltamista maataloudessa, jotta viljelijät ja viljelijöiden alakohtaiset järjestöt saavat keinoja neuvotteluasemansa parantamiseen; kehottaa arvioimaan ja muuttamaan EU:n nykyistä kilpailulainsäädäntöä siten, että vertikaalisen keskittymisen vahingolliset vaikutukset koko elintarvikeketjuun otetaan paremmin huomioon sen sijaan, että siinä keskitytään ahtaasti eri yritysten suhteelliseen asemaan markkinoilla ja määritetään kilpailun vääristyminen pelkästään kuluttajille koituvien haittavaikutusten perusteella;
17. pyytää komissiota parantamaan sen eri yksiköiden työn koordinoitua, jotta se voisi entistä tehokkaammin seurata hintoja koko elintarvikeketjussa sekä vähittäismyynnin dynamiikkaa ja markkinaosuuksia kaikkialla EU:ssa; pyytää luomaan riippumattoman elintarvikekaupan asiamiehen, joka pitäisi yhteyttä asiaankuuluviin kauppa- ja kilpailuviranomaisiin sekä kunkin jäsenvaltion kansalliseen elintarvikekaupan asiamieheen työn koordinoimiseksi ja tietojen vaihtamiseksi; katsoo myös, että unionin asiamiehen ja kansallisten asiamiesten olisi vastattava sen varmistamisesta, että asiaan liittyvää lainsäädäntöä noudatetaan ja oikea-aikaisten ja asianmukaisten seuraamusten suosittelusta;
18. kehottaa komissiota aloittamaan perusteellisen tutkimuksen 27 kansallisen kilpailuviranomaisen ja kilpailupolitiikan välisistä eroista ja kannustamaan ratkaisuihin, jotka koskevat kaikkia elintarvikeketjun toimijoita ja joilla estetään yhden tai muutaman tuotantopanos- tai tuotantoketjun toimijan nouseminen hallitsevaan asemaan, joka usein tapahtuu maataloustuottajan kustannuksella;
19. katsoo, että etusijalle olisi asetettava sellaisen maanviljelijöille suunnatun EU:n laajuisen tiedotuskampanjan järjestäminen, jossa esitetään maanviljelijöiden sopimusperusteiset oikeudet ja yleisimmät laittomat, kohtuuttomat ja hyvän tavan vastaiset sopimuskäytännöt ja kaupalliset käytännöt sekä keinot, joihin he voivat turvautua väärinkäytösten ilmoittamiseksi;
20. katsoo, että elintarvikeketjun epätasapainon torjumiseen tähtäävään ratkaisuun sisältyä itsesääntelyä, mutta että se edellyttää myös sääntelyä ja muutoksia kilpailulainsäädäntöön; vaatii jäsenvaltioita edistämään parhaiden käytäntöjen ja/tai käytännesääntöjen kehittämistä yhdessä kaikkia tuottajia, teollisuutta, tavarantoimittajia, vähittäismyyjiä ja kuluttajia edustavien sidosryhmien kanssa siten, että nykyiset synergiat hyödynnetään mahdollisimman tehokkaasti;
21. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle.